

Zko in zamotano, da ga zamore razumeti samo, kdor se je posebno z njim pečal. Treba bo urediti šolstvo, železnice, parobrodstvo, morska pristanišča, pravosodstvo. Pomislite, da je naša država nastala iz pet različnih držav, katerih vsaka je imela svoje postave in sedaj bo treba izdelati enotno, skupno pravo za vse zadeve — kazenske in domače. Ali mislite, da bodo kmetski poslanci samo delili podpore, znižali davke, odpravili vojaščino itd. Brigati se bodo morali tudi za vse druge reči. Samostojna Kmetijska Stranka bo torej, kakor hitro bo prišla do vlade, morala opustiti svoje temeljno načelo, da se hoče pobrigati samo za kmeta in skrbeti samo za kmečke koristi. Kakor hitro bi prišla do vlade, bi prenehala biti v tem smislu kmečka stranka, ker bi morala skrbeti za vse državne potrebščine in vsled tega postavljati na vodilna mesta moške, ki so zmožni skrbeti za te potrebščine, ne glede na to, če so kmečkega stanu in imajo doma kmetijo, ali ne. Samostojna Kmetijska Stranka v tem smislu, kakor se je ustanovila med nami, je nekaj popolnoma nemogočega. Nemogoče je, da bi kedaj prišla do večine, ker je naš kmet tako razborit, da ve, da je vladanje samo kmečkih mož in s samo kmečkim programom v državi nemogoče. K večjemu bi privedlo do neke vrste kmečkega boljševizma, ki bi slednjič snedel samega sebe. Kmet je pač najvažnejši stan v državi, gledati je treba, da se mu kolikor mogoče olajša stanje in da se ga kolikor mogoče pritegne k državotvornemu delovanju, da bi pa tako umetno napravilo, kot je državni stroj, zamogli peljati samo kmetje in samo s kmetijskega stališča, je budalost.

Osebna dohodnina.

V zadnjem „Gospodarju“ sem razložil napoved dohodnine iz zemljišč in iz poslopij. Pojasniti mi je še treba, kako se naj napove dohodnina iz samostojnih podjetij in iz glavničnega premoženja od leta 1918.

a) Med dohodke iz samostojnih podjetij in opravil (trgovine, gostilne, razne druge obrti in zakupe) je prištevati vse kosmate prejemke, skupiček za prodane izdelke (blago), denarno vrednost blaga ob koncu leta po odbitku blaga ob začetku poslovnega leta, nadalje tudi vrednost blaga in izdelkov, ki so se iz teh podjetij vzeli in v lastnem gospodinjstvu davčnega zavezanca in njegove obitelji porabili. Odšteti pa se smejo izdatki za nabavo, prevoz, zavarovanje blaga, vzdrževanje in zavarovanje obratnih poslopij, stroški za osobe, davščine, amortizacija inventarja, slednjič vrednosti blaga v začetku poslovnega leta.

b) Med dohodke iz glavnične imovine je prišteti predvsem obresti državnih in drugih obilgacij in javnih posojil, zasebnih posojil, hranilnih vlog, zakupnine iz zakupa obrtovi itd.

Od vseh v zadnjem in današnjem „Gospodarju“ navedenih skupin dohodkov pa se še smejo odšteti: direktni davki z dokladami (izvzemi dohodnino ter davek od višjih dohodkov), plačane obresti dolgov, letna odplačila dolga, nadalje trajna bremena, ki slove na posebnih pogodbah (užitki, prevžitki v denarjih), če se verjetno dokažejo; dalje premije za zavarovanja na življenje, za zavezanca samega do 300 K, za obitelj 600 K; konečno prispevki za bolniške blagajne, za zavarovalnice zoper škodo in nezgode, če se ti že niso odšteli zgoraj.

Odbiti pa se ne smejo predvsem stroški za obleko, hranje, stanovanje, zdravnika itd., skratka vsi stroški za vzdrževanje zavezanca in njegove obitelji; ti izdatki so brez izjeme podvrženi dohodnini.

Isto velja glede izgub, ki se nanašajo na premoženje (poškodbe hiš, zemljišč, izgube na živini, ki je poginila), izgube na glavničnem premoženju itd., nadalje se ne smejo odbijati zneski, ki so se uporabili za izboljšanje ali pomnoženje premoženja (stavba novih poslopij itd.), izdatki na darilih in sličnih naklonitvah, ki niso v tesni zvezi z obratom.

Z ozirom na ta pojasnila, ki so izčrpana iz dohodninskega zakona, je pač povsem jasno, da dohodnina zadene tudi manjše posestnike. Po § 155 dohodninskega zakona je vsak, ki ima čez 1600 K dohodkov v letu, zavezan plačati dohodnino.

Ako dohodki ali pridelki od leta 1918 še prestopijo visokost 15.000 K, je po postavi z dne 16. februarja 1918, drž. zak. list št. 66, zraven dohodnine tudi predpisati od ene in iste svote še davek od takorimenovanih višjih dohodkov.

Opomba uredništva: V vseh davčnih zadevah daje zanesljiva pojasnila članom Slovenske Kmečke Zveze brezplačno Tajništvo Slov. Kmečke Zveze v Mariboru (Cirilova tiskarna).

Vinogradno poročilo.

Ormoško-ljutomerske gorice.

Od zadnjega mojega vinogradnega poročila sem, ki sem ga napisal pred 14 dnevi, se je položaj v vinogradih bistveno izpremenil. Trdovratnost grozdnih jagod je popustila in pod pekočimi solničnimi žarki se je začelo grozdje poedinih trtnih vrst mehčati in barvati. Najprej sta se udali bela in rdeča plemenka —

Zlahtnina — potem beli burgundec, tu in tam v bolj-kih legah tudi zeleni silvanec, dočim se šipon in laški rizlec še trdovratno upirata. Toda, kakor je videti, se bosta končno tudi morala udati. In tako je upati, da so se zmotili oni preroki, ki so nam prorokovali za leto 1919 „meksikanerija“, t. j. letnik, kakoršnega je dala gorica l. 1864.

Krasni solnični dnevi s praveato poletno vročino, kakoršni nas razveseljujejo v poslednjem času — daj nam jih Bog še prav obilo — so nam porok, da bode gorica precej zamujenega nadomestila in tako bode vsaj to malo, kar nam nista uničila peronospora in plesen, dozorelo.

Iz vinogradov je trava z majhnimi izjemami že vsa spravljena in posušena, tu in tam so opravili tudi tretjo kop. Sadije, zlasti jabolka, dozorevajo in ne kateri posestniki so začeli tudi že delati jabolčnice: hrušek je malo, sliv nič. Vohče pa je kakovosti sadja močno škodovalo poletno deževje.

Sredi meseca septembra 1919.

Anton Kosi.

Kaj bo z vinskimi cenami?

Piše: Rob. Košar.

Meseca junija in julija so začele padati vinske cene, ker se bodo „baje“ odprle meje in bo italijansko in drugo vino začelo preplavljati dežele, katere so bile dosedaj naše odjemalke.

Mnogo vinogradnikov je prodalo svoje vino po znižani ceni in je trpelo pri tem občutno škodo. Vinske cene so zopet poskočile in o kaki preplavi s tujimi vini ni duha ne sluha. Toda kako bo v jeseni? Morda pa se to prerokovanje izvrši prihodnje leto?

Tega se nam za sedaj še ni treba bati, kajti:

1. Je pridelovanje vina v vseh državah vsled vojne silno trpelo. Vsled pomanjkanja delavskih moči so bile gorice več let slabo obdelane, manjkalo je tudi galice in žvepla, manjkalo je gospodarsko orodje, vsled pomanjkanja živine in rekvizicije sena in slame manjka gnoj itd. Malo je posestnikov, ki bi lahko rekli: Moje gorice so take, kakor pred vojno. V deželah pa, kjer je divjala vojska, ali v krajih, ki so ležali za fronto, izgleda še huje.

2. Se je poraba (konzum) vina v vseh državah znatno zvišala. Dežele, ki so prej pridelovale toliko vina, kolikor so ga doma porabile, morajo sedaj vino uvažati. Celo države, ki so prej izvaževale na milijone hektolitrov, so sedaj navezane na dovoz iz drugih dežel. Francija dovaža n. pr. vino iz Spanije in Italije ne glede na uvoz iz Alžira, ki je znašal že prej v mirnem času nad 6 milijonov hl.

3. So vsled pomanjkanja vina na svetovnem trgu poskočile cene v vseh vinorodnih državah, čeravno pričakujejo v Italiji, Franciji in Spaniji še precej dobro vinsko letino.

4. Manjka prometnih sredstev, da bi se izvažalo vino iz dežel, kjer bi ga bilo preveč, v tiste kraje, kjer ga primanjkuje.

5. So severne države, kakor Čehoslovaška in Poljska itd. vsled dolgega vojnega stanja brez vina in željno pričakujejo, da bi se odprle meje in ustanovil redni promet po vodah in železnicah. Za te kleti bo treba mnogo jugoslovanskega vina!

6. Zabranejo slabo stanje valute dovoz iz Italije, Spanije in Švice tako, da se lahko konkuriramo (tekmuje) s temi proizvodi ne glede na cenejši dovoz iz naših dežel.

7. Manjka povsod posode! Ako bi nam Vsemo-gočni zopet naklonil tako bogato vinsko in sadno letino, kakor leta 1908, bi bilo to katastrofalno (uničevalno) ne le za naše kraje, ampak za vse vinorodne dežele.

8. Se te „nesreče“ na vsem svetu nikdo ne boji. Iz navedenega se torej razvidi, da naše vinske cene za sedaj še ne bodo padle. Majhne izpremembe seveda niso izključene. Bog nam daj samo žarko in toplo solnce, da bo zrastle „pitna“ vinska kapljica in veliki stroški naših gorice se bodo obrestovali še nekaj let. Glejmo, da povzdignemo gorice s pridnim in umnim obdelovanjem zopet na isto višino, kakor so bile pred vojno. Naj nam ne bo žal dela, truda in — stroškov.

Vendar pa nam bo treba že sedaj skrbeti, kako in kam bomo prodajali bodoča leta naša vina. O tem prihodnjič!

Slinovka.

Hugo Hinterlechner, mestni uradni veterinar v Mariboru.

Pred kakimi osmimi dnevi se je po naši domovini kakor blisk razširila novica, da se je na Hrvaškem in po nekaterih krajih Slovenije pojavila kuga slinovka. Predno smo se še zavedli, so bili vsi naši okrajji okuženi. Težko pričakovani sejni so se odpravili, oziroma prepovedali. Slinovka je kužna bolezen, ki napada prežvekovalce in svinje in je prenosljiva tudi na človeka. Ker ta kuga tako globoko posega v narodno gospodarstvo, naj ji bo posvečeno tu nekaj vrstic:

Bistvo in znaki bolezni. Bistvo te bolezni: povzročajo jo drobnostvor, čigar narava še do sedaj ni dognana. Ko zaide v žival, potrebuje po navadi 2—6 dni, da se bolezen pokaže. Srednji stopinji mrzlice, katero lajik (nestrokovnjak) navadno prezre,

sledi pomanjkanje teka, žival se slini in cmoka pri žvečenju. Na gobcu, na spodnji čeljusti, na nebu, na jeziku, se pokažejo v 1—3 dnevih mehurčki v velikosti konopljevega zrnja, ki dosežejo včasih celo velikost jajca. Vsebina teh mehurčkov je v početku čista, rumenkasta in postane konečno kalna. V nadaljnjih 24 urah popokajo ti mehurčki, tekočina izteče in namesto prejšnjih mehurjev ostanejo rdeče in zelo boleče rane, ki so s kožico prejšnjih mehurčkov pokrite. Rane hitro celijo, ako jih zopet novo nastali mehurji ne motijo. V istem času, kakor v gobcu ali malo kasneje, se pokažejo na nogah, t. j. na svitku in med parklji jednaki mehurčki. V tem slučaju pravimo, da se je žival od gobca na nogah okužila. Zgodi se pa tudi, da se bolezen najprej na nogah pokaže in ker se žival od bolečine liže, pa se tudi v gobcu zastrupi. Tretji slučaj je, da se pri kravah pojavi bolezen z enakimi znaki na vimenu in zizkih. Svinja, ovca in koza zbolijo navadno na parkljih. Pri svinjah nastopijo na rileu jednaki bolezenski znaki, kakor pri goveji živini. Če zbolijo živali na parkljih, težko hodi, stopica z jedne na drugo nogo in se v hudih slučajih celo razbosi. Omeniti moram, da slinovka ne nastopa vedno jednako. Vremenski vplivi najbrže pospešujejo naravo in jakost glivic in te zopet povzročujejo hujše ali manjše znake obolenja. Tako se včasih zgodi, da se bolezen neznansko hitro razširi, a vobče mlo nastopa. V nasprotnih slučajih pa bolezen slinovka z vsjo silo pritisne in nima žival nobene odporne sile. Letošnja poročila govore vobče za naglo razširjenje in ne nevarno obliko.

Nevarnost za mlado živino. Bolezen se prenese tudi na ljudi. Slinovka vobče ni tako nevarna bolezen za odraslo živino. Neprijetno je, da žival vsled bolečin v gobcu in na parkljih ne žre in vsled tega močno zgubi na teži in na mleku. Za mladiče, ki sesajo matere, je pa vedno nevarnost, da zbole za vnetjem v črevesu in poginejo. Da taka bolna žival tudi delati ne more, je samo ob sebi umevno in pomeni zopet novo škodo. Bolezen je tudi na človeka prenosljiva in nastopi z istimi znaki, kakor pri živini. Človek se nalezje boleznijo, ako streže bolni živini ter se po končanem delu ne očisti temeljito, ali pa če uživa neprekuhanu mleko od bolnih krav. Meso bolne živine ni človeškemu zdravju škodljivo, vendar more le živinozdravnik določiti, kateri deli so užitni.

Kako nam je v našem sedanjem položaju ravnati. 1. Prva naloga naj bo, da po možnosti zadržimo, oziroma odvrnemo kužno bolezen. Državna uprava stitbi s splošnim zakonom proti kužnim boleznim iz leta 1909, da se kužne bolezni ne razširjajo, oziroma omejuje na najmanjše število. Dolžnost posameznega državljanca je, da izpolnjuje točno izdane naredbe in navodila. Priporočamo najtopljeje, da v sedanjem času nihče ne kupuje ne govede ne svinj od nepoznanih gospodarjev, najmanjše pa od živinskih trgovcev. Vsak gospodar, ki pa že mora kupiti živinče, naj isto vsaj za osem dni postavi v stran, da ne pride z domačo živino niti pri krmljenju, niti pri napajanju in na paši v prav nikako dotiko. Živali naj za ta čas ena oseba streže, ki zopet z domačo živino nikakor ne pride v dotiko. Med tem časom naj se žival natančno v vsem kretanju in obnašanju opazuje. Skrbimo, da za čas sedanje kuge ne bodo zahajali tuji ljudje v naše hleve. Tukaj mislimo mesarje, živinske trgovce, mešetarje, rezarje in berače. Ker so poslednji tudi ljudje in naše pomoči potrebni, če jih vzamemo že pod svojo streho, odkažimo jim prostor, da ne morejo priti v dotiko neposredno ali posredno (s krmo ali stelo) na kateri berači in tuji leže) z našo živino. Priporočljivo je sedaj tudi kuretino ne kupovati iz nepoznanih krajev, kuretina brska po cest in po gnoju in lahko zanese kužni otrov. Konečno naj še omenim, da tudi svojih ljudi (družine) pod nobenim pogojem ne pustimo v tuje in okužene hleve, ker bi le to radovednost lahko predrago plačali.

Kaj storiti v prvi sili? Če si pa tako nesrečen, da te je bolezen obiskala, je tvoja dolžnost, če tudi le sumiš, da ti je žival na slinovki zbolela, da takoj prijaviš slučaj obolenja svojemu županu. Ta zopet pošlje prijavo na okr. glavarstvo, katero odpošlje na državne stroške svojega veterinarja (živinozdravnika), kateri odredi v smislu § 31 živ. kužnega zakona veterinarsko varnostne uredbe, katere imajo edini namen, da v prvi vrsti tebi pomagajo in da se bolezen ne razširi, oziroma omeji. Žalibože pa je med našim ljudstvom toliko vsevedežev, kateri hočejo vse bolje vedeti, kakor izkušeni v službi